

Date: 7th December-2025

**“UMUMTA’LIM MAKTABLARI MUSIQA MADANIYATI FANLARIDA
ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH”**

Jobirxon G‘oziyev

Namangan davlat pedagogika instituti

Art pedagogika kafedrası dotsenti,

Ismailjanova Kamilla Qaxramon qizi

“musiqa ta’limi” yo’nalishi 1- bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumta’lim maktablarida musiqa madaniyati fanini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning qo‘llanishi, ularning o‘quvchi shaxsini rivojlantirishdagi roli va samaradorligi tahlil qilingan. Maqolada axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interfaol metodlar, loyihaviy o‘qitish, klaster, aqliy hujum, hamda multimedia resurslaridan foydalanishning afzalliklari yoritilgan. Shuningdek, xorijiy va milliy tajribalar asosida musiqa madaniyati fanini zamonaviy yondashuvlar bilan boyitish yo‘llari ko‘rsatilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash o‘quvchilarda musiqiy tafakkur, estetik did va ijodiy qobiliyatni shakllantirishga samarali ta’sir ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: musiqa madaniyati, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, multimedia, ijodiy fikrlash, musiqiy tafakkur.

Аннотация: В статье анализируется применение современных педагогических технологий в преподавании предмета «Музыкальная культура» в общеобразовательных школах, их роль и эффективность в развитии личности учащихся. Рассмотрены преимущества использования информационно-коммуникационных технологий, интерактивных методов, проектного обучения, метода кластеров, мозгового штурма и мультимедийных ресурсов. На основе отечественного и зарубежного опыта показаны пути обогащения преподавания музыкальной культуры инновационными подходами. Результаты исследования показывают, что применение современных педагогических технологий эффективно способствует формированию музыкального мышления, эстетического вкуса и творческих способностей учащихся.

Ключевые слова: музыкальная культура, современные педагогические технологии, интерактивные методы, мультимедиа, творческое мышление, музыкальное восприятие.

Abstract : This article analyzes the use of modern pedagogical technologies in teaching the subject of Music Culture in secondary schools, emphasizing their role and effectiveness in developing students’ personalities. The advantages of applying information and communication technologies, interactive methods, project-based learning, the cluster method, brainstorming, and multimedia resources are discussed. The paper also examines international and national experiences to highlight innovative approaches that enrich the teaching of music culture. The research results show that the implementation of modern

Date: 7th December-2025

pedagogical technologies has a significant impact on the formation of students' musical thinking, aesthetic taste, and creative abilities.

Keywords: music culture, modern pedagogical technologies, interactive methods, multimedia, creative thinking, musical cognition.

Bugungi kunda ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri — o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodkorligi va kompetensiyasini rivojlantirishdir. Ayniqsa, **musiqa madaniyati fani** o'quvchilarda estetik did, madaniy qadriyatlarni anglash, milliy va jahon musiqa merosiga hurmat ruhini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Shu sababli, bu fanni o'qitishda **zamonaviy pedagogik texnologiyalarni** qo'llash ta'lim sifatini oshirishning asosiy omillaridan biridir.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qabul qilingan *****"Ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi"*****da raqamli va innovatsion texnologiyalarni joriy etish, o'qituvchilarning zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish salohiyatini oshirish ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan¹.

Musiqa madaniyati darslarida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarni faollikka, musiqiy tahlil va ijodiy fikrlashga undaydi. Bu esa nafaqat musiqa fani samaradorligini, balki o'quvchilarning umumiy madaniyatini ham rivojlantiradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar — bu ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchi faoliyatini boshqarish va ularni ijodiy o'qishga yo'naltiruvchi metodik tizimdir. Musiqa madaniyati fanida bu texnologiyalar quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'ladi:

- Interfaol metodlar (klaster, "aqliy hujum", "blits so'rov", "fikrlar charxi");
- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (multimedia, interaktiv taxtalar, virtual laboratoriyalar, musiqiy dasturlar);
- Loyihaviy o'qitish (musiqiy tadbirlar, xalq qo'shiqlari tahlili, ijodiy kompozitsiyalar yaratish);
- Raqamli pedagogika — onlayn resurslar va platformalardan (YouTube, MusicTheory.net, Chrome Music Lab) foydalanish.

Bu usullar darsni bir yoqlama ma'ruza shaklidan interfaol, tahliliy va ijodiy muhitga aylantiradi.

Musiqa madaniyati darslarida zamonaviy texnologiyalarni qo'llashda quyidagi bosqichlar samarali hisoblanadi:

- Motivatsion bosqich — musiqiy video, qisqa audio lavhalar yoki vizual materiallar orqali o'quvchilarni darsga jalb etish;
- Axborot bosqichi — o'quvchilarga musiqiy asarlar, kompozitorlar, uslublar haqidagi ma'lumotlarni interaktiv tarzda yetkazish;
- Amaliy bosqich — o'quvchilar bilan birgalikda musiqiy tahlil, ritmik mashqlar, ijro yoki ijodiy topshiriqlarni bajarish;
- Refleksiya bosqichi — o'quvchilarning o'z fikrini ifoda etishi, o'z-o'zini baholashi, guruhli tahlil qilish jarayoni.

Masalan, "O'zbek xalq kuy va qo'shiqlari" mavzusida o'qituvchi "aqliy hujum" metodidan foydalanib, "Xalq kuyining o'ziga xos jihatlari nimalardan iborat?" savolini

Date: 7th December-2025

beradi. O'quvchilar g'oyalar bildiradi, so'ng "klaster" metodida ularni tarmoqlab, xulosa chiqaradilar. Shu jarayonda o'quvchilar nafaqat bilim, balki musiqiy tafakkurni ham rivojlantiradi.

Multimedia texnologiyalari musiqa darslarini jonlantirishda katta rol o'ynaydi. O'qituvchi musiqa asarini audio va video shaklda tinglatish, musiqiy asboblarning ovozi taqqoslash, notalarni raqamli tarzda ko'rsatish orqali o'quvchilarda eshitish, ko'rish va hissiy qabul qilish ko'nikmalarini bir vaqtda faollashtiradi.

Masalan, Chrome Music Lab, MuseScore, yoki Soundtrap dasturlaridan foydalanish o'quvchilarga musiqa tahlilini interfaol tarzda o'rganish imkonini beradi⁴. Bu orqali ularning texnik saviyasi bilan bir qatorda, ijodiy tafakkuri ham rivojlanadi.

Xorijiy mamlakatlarda musiqa ta'limida Dalcroze Eurhythmics, Kodály, Orff Schulwerk kabi metodlar keng qo'llaniladi. Ularning barchasi interfaol, harakat, ritm va emotsiya asosida o'qitishga tayanadi⁵. O'zbekiston ta'lim tizimida esa ushbu yondashuvlar milliy an'analar bilan uyg'unlashtirilmoqda. Masalan, xalq kuylaridan, maqomlardan va milliy asboblardan foydalangan holda o'quvchilarda madaniy o'zlikni anglash shakllantiriladi.

Zamonaviy texnologiyalarni milliy musiqiy meros bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarda milliy g'urur, estetik zavq va jahon musiqiy tafakkuriga ochiqlikni uyg'otadi.

Umumta'lim maktablarida musiqa madaniyati fanini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish o'quvchilarning musiqiy, estetik va intellektual rivojlanishini ta'minlaydi. Interfaol metodlar va axborot texnologiyalari yordamida darslar qiziqarli, ma'lumotlarga boy va ijodiy tus oladi. Shu sababli, o'qituvchilar uchun quyidagi tavsiyalar muhim:

1. Musiqa madaniyati darslarida interfaol metodlarni (klaster, aqliy hujum, debat) tizimli qo'llash;
2. Darslarni multimedia va raqamli vositalar asosida tashkil etish;
3. Milliy va jahon musiqa namunalarini uyg'un holda o'rganish;
4. O'qituvchilarning malakasini oshirish uchun AKT bo'yicha maxsus kurslar tashkil etish.

Natijada musiqa ta'limi jarayoni zamonaviy, qiziqarli va samarali shaklga kiradi.

Musiqa madaniyati fanida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash nafaqat o'quv jarayonini interfaol va qiziqarli qiladi, balki o'quvchilarning ijtimoiy va emosional rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Darslarda interfaol metodlar va multimedia vositalarini muntazam qo'llash natijasida o'quvchilar:

- Mustaqil fikrlash va tanqidiy tafakkur ko'nikmalarini shakllantiradi;
- Musiqa asarlarini tahlil qilish va solishtirish qobiliyatini rivojlantiradi;
- Guruhda hamkorlik qilish orqali ijtimoiy ko'nikmalarini oshiradi;
- Ijodiy faoliyatga bo'lgan qiziqishi va estetik didi kuchayadi.

Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida o'qituvchi o'quvchilarning individual imkoniyatlarini inobatga olib, darslarni differensial va shaxsga

Date: 7th December-2025

yo'naltirilgan shaklda tashkil qilishi mumkin. Bu esa musiqa madaniyati fanining nafaqat bilim berish, balki o'quvchining shaxsiy va madaniy rivojlanishiga xizmat qiluvchi samarali vosita ekanini ko'rsatadi.

Umuman olganda, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni keng qo'llash maktab ta'limida musiqa madaniyati fanining zamonaviy, interfaol va ijodiy sifatini oshirishga xizmat qiladi, bu esa o'quvchilarni nafaqat bilimli, balki madaniyatli va ijodiy shaxs sifatida shakllantirish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qodir o'g'li, M. S. (2025). MILLIY MUSIQA-XALQ MADANIYATINING MA'NAVIY KO'ZGUSI. *JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH*, 8(10), 107-109.
2. Gaziyeu, J. J. (2021). VOCAL MUSIC OF UZBEK COMPOSERS. In *WORLD SCIENCE: PROBLEMS AND INNOVATIONS* (pp. 260-262).
3. Maxkamjanov, S. (2025). INNOVATION TEXNOLOGIYALARNING MUSIQA O'RGATISH NATIJALARIGA TA'SIRI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 428-430.
4. Joraxanovich, G. J. (2023). Psychological Factors Of Musical Education. *JournalNX*, 9(11), 8-10.
5. Qodir o'g'li, M. S. (2025). MUSIQA SAVODXONLIGI TUSHUNCHASI. *FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES*, 3(36), 220-224.
6. Gaziyeu, J. J. R. (2024). UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA MUSIQA MADANIYATI O'QITUVCHILARINING MUSIQA MADANIYATI DARSLARIDA NOANANAVIY METODLARDAN FOYDALANISHI. *Oriental Art and Culture*, 5(3), 414-419.
7. Qodir o'g'li, M. S. (2025). INNOVATION TEXNOLOGIYALAR TUSHUNCHASI. *SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 3(32), 87-91.
8. Gaziyeu, J. J. (2024). NAMANGAN VILOYATI TARIXI VA MADANIYATI DAVLAT MUZEYI. *Inter education & global study*, (5 (1)), 456-465.
9. Qodir o'g'li, M. S. (2024). INNOVATION TEXNOLOGIYALAR VA ULARNING MUSIQA TA'LIMIDA QO'LLANILISHI. *SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH*, 3(28), 68-71.
10. Botirkhonovich, S. B. (2025). EDUCATION OF THE SPIRITUAL AND MORAL PERSONALITY OF STUDENTS THROUGH THE STUDY OF UZBEKISTAN FOLK MUSIC AND CULTURAL HERITAGE. *Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research*, 3(2), 257-260.
11. Akhmedov, B. (2023). THE FIRST FORMATION PROCESSES OF UZBEK VOCAL PERFORMANCE. *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования*, 2(8), 126-128.